

Journal of Education Studies

Volume 20
Issue 1 July-September 1991

Article 1

7-1-1991

บทนำ : ๕๕ ปี การศึกษาไทย : ความเป็นสากลและนวัตกรรม

สาระนิตย์ สุวรรณกุล

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Recommended Citation

สาระนิตย์, เกษม (1991) "บทนำ : ๕๕ ปี การศึกษาไทย : ความเป็นสากลและนวัตกรรม," *Journal of Education Studies*: Vol. 20: Iss. 1, Article 1.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol20/iss1/1>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทนำ

๙๙ ปี การครุศึกษาไทย : ความเป็นสากล และนวัตกรรม

เกษม สุวรรณกุล

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ท่านคณบดี ท่านอาจารย์ที่เคารพ ผู้ได้รับ speech ที่จะพูดในการเปิดงานนี้ แต่รู้สึกว่าไม่ค่อยชอบ คือใน speech เขียนตามธรรมเนียมว่า “๙๙ ปี ของการครุศึกษา” นี้ดีมีความสำเร็จ โดยเหตุที่ผู้มีคุณเคยกับที่ประชุมนี้ จึงจะขออนุญาตพูดนอกเหนือไปจากที่เขียนมาให้อ่าน

ถ้าหากจะดูว่า “๙๙ ปี ของการครุศึกษา” สำเร็จอย่างไร ส่วนของความสำเร็จก็คงจะมีไม่น้อยและเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ แต่ถ้าจะมองในแง่ของความไม่สำเร็จ ก็จะมีเหมือนกัน ผู้อยากรออนุญาตพูดถึงในแง่ของความไม่สำเร็จของการศึกษาใน ๙๙ ปี ซึ่งท่านคณบดีได้รายงานไปสักครู่นี้ว่าจะได้รู้ว่าครุศึกษาอยู่ในจุดใดและจะก้าวไปในทางใด ผู้มีความรู้สึก

และเชื่อย่างนั้นจริงๆ ว่ามี failure ของการศึกษา ในทุกระดับตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาในด้าน management คือในด้านของการจัดการหรือด้านของการบริหาร ถ้าจะพูดว่า อะไรเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของการศึกษา เราอาจจะต้องพูดว่าครูบาอาจารย์ทั้งหลายเป็นตัวกำหนดคุณภาพของครูจะเป็นเครื่องกำหนดคุณภาพของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ดังนั้นต้องมาดูว่า ครูเป็นอย่างไร เป็นครูที่เก่งและครูที่ดีหรือไม่ เก่งกับดีไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นทั้งครูที่เก่งและดี ก็ดี

จุดมุ่งหมายของ personnel management หรือจุดมุ่งหมายของการบริหารหรือการจัดการทั้งหมด คือการให้ได้คนดีมาทำงาน ฉะนั้น

เงื่อนไขการจ้างหรือสภาพการบริหารจะต้องอยู่ในสภาพซึ่งดึงดูดคนดีมา และได้ค้นดีที่สุดเท่านั้นที่มาทำงาน ปัญหาคือ ได้ the best มาเป็นครูหรือไม่เป็นปัญหาที่เราควรจะถาม และเป็นตัวที่กำหนดว่าการศึกษาเราจะสำเร็จดีหรือไม่ ผมสังเกตดูว่าแต่ไหนแต่ไรมีการจัดการทางการศึกษาในทุกระดับของเรา ส่วนใหญ่จะไม่ดึงดูดคนที่ดีที่สุดให้มาเป็นครูในทุกระดับ แต่ผมรู้สึกว่าในกระบวนการการศึกษาของไทยหรือชาติไหนก็ตามระดับที่สำคัญที่สุด คือประถมศึกษา เรายุดถึงคุณภาพของคนไทยเวลานี้ คงจะไม่ค่อยมีคนพอใจในคุณภาพนัก คนที่พอใจคุณภาพของคนไทยเราคงจะไม่เคยไปไหน คงจะอยู่เฉพาะแต่ในเมืองไทย เพราะถ้าเราไปต่างประเทศแล้วเราจะเห็นทันทีว่า คุณภาพของคนหรือเด็กไทยถ้าไปเปรียบเทียบกับประเทศที่เจริญทั้งทางจิตใจและวัฒนธรรม เราก็จะเห็นว่าเราสู้เข้าไม่ได้ เราจะประสบเหตุการณ์เป็นประจำวัน ซึ่งทำให้เราเครียด เนื่องมาจากคุณภาพของคน เช่นเหตุการณ์ที่ คนไปแย่งสิ่งของผู้ประสบภัยเครื่องบินตก ก็เป็นที่เศร้าสลด แม้ว่าคนส่วนหนึ่งจะเห็นว่า การกระทำนั้นไม่ดี แต่ถ้าพูดถึงคนทั่วๆ ไปแล้ว การกระทำนั้นก็ยังประกายอยู่ เหตุการณ์ที่เกิดกับเครื่องบินตกครั้งนั้นก็ไม่ใช่ครั้งแรกเราได้ยินมาเสมอๆ จนเห็นว่าไม่ได้เป็นข่าวอะไรมาก บางทีถึงขนาดที่ไปทำให้เกิดอุบัติเหตุแทนที่จะเกิดเอง ผมเคยประสบอุบัติเหตุไม่สามารถช่วยด้วยตัวเองได้ คนที่มาช่วยรอบๆ ไม่ได้คิดจะช่วยเหลือเลย เว้นแต่เรา offer ที่จะให้สตางค์หรืออะไรทำนองนี้เป็นต้น

สภาพในท้องถนน ทั่วๆ ไปขณะนี้เป็นสภาพที่เอาเปรียบกันตลอดเวลา และเป็นการแสดงให้ลูกหลานเราเห็นด้วยว่า เอาเปรียบแล้วได้ดี จะเห็นว่าในท้องถนนคนสุภาพจะไปช้าหน่อย คนเอาเปรียบไปได้เร็ว

แม้แต่ในมหาวิทยาลัย เมื่อผมเป็นอธิการบดี ผมเคยปรารภเสมอๆ ว่า จัดให้นิสิตเข้าคิวในการทำอะไร มารับใบอะไรมีการเอาเปรียบไม่เข้าคิว กัน แบ่งกัน สภาพต่างๆ เหล่านี้ส่อให้เห็นเหมือนกันว่า คุณภาพของเราเป็นอย่างไร ผมมักคิดว่าเหตุที่เป็นอย่างนี้ เพราะเป็น failure ของการศึกษาส่วนหนึ่ง ทั้งๆ ที่การทำให้คนมีพัฒนาระมอย่างไรนั้นไม่ใช่การศึกษาอย่างเดียว แต่จะเรียกการศึกษาทางอ้อมก็ได้ เช่น พ่อแม่ให้ สังคมให้ ฯลฯ แต่โรงเรียนก็มีส่วนสำคัญมากที่สุด

ท่านนายกรัฐมนตรี เคยยกปัญหาคุณภาพของคนไทยขึ้นมาพูดในการประชุมรัฐมนตรี ครั้งหนึ่ง ว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ท่านถามรัฐมนตรีว่าครมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็แสดงความเห็นได้ ผมก็ได้แสดงความเห็นไปอย่างหนึ่งเกี่ยวกับประถมศึกษา ซึ่งรู้สึกว่าท่านนายกรัฐมนตรีได้จับเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่ง และกำลังจะจับให้เป็นเรื่องใหญ่มากขึ้น โดยจะจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาทางปรับปรุง ผมเห็นว่า "บ้านเมืองได้ก้าวตามเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้ อยู่กับคุณภาพของคน ถึงแม้ว่าปัญหาของคุณภาพของคน จะมีวิธีแก้หลายวิธี แต่ที่สำคัญที่สุดคือ การศึกษา ตามความเห็นของผม ประเทศไทยควร

ปรับปรุงการศึกษาทุกระดับ แต่จะขอกล่าวในที่นี้ ๒ ระดับ ซึ่งเห็นว่าสำคัญที่สุด และจะต้องรีบทำทันที"

ข้อแรก การให้การศึกษาระดับประถมศึกษา เด็กที่มีอายุ ๑-๘ ปี (บางคนว่า ๑-๑๐) อุปนิวัติที่จะรับสิ่งต่างๆ ที่นำໄไปเป็นพื้นฐานของความรู้สึกนึกคิด และวิธีชีวิตของตน ต่อไปในอนาคต ระยะนี้อาจจะเรียกว่าเป็นช่วงแห่งการสร้างฐานของตน ศาสนาคริสเดียน ถือว่า เด็กอายุ ๑-๘ ปี เป็นวัยที่สำคัญมากจนกล่าวว่าหากนำเด็กอายุ ๑-๘ ขวบมาให้เข้า เข้าจะสอนให้เป็นหม้อสอนศาสนาที่ดีที่สุด ทั้งนี้ เพราะช่วงอายุนี้เป็นระยะเวลาที่เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ง่าย และนำໄไปเป็นรากฐานของความรู้สึกนึกคิดเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้น ถ้าต้องการจะให้เด็กเป็นอย่างไรจะต้องเริ่มเรียนรู้สอนตั้งแต่วัยนี้ หากพ้นวัยนี้ไปแล้วจะแก้ไขยาก เช่นถ้าหากต้องการให้เด็กมีค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความรักชาติ ความมีระเบียบ ความรักศิลปะ ความสุนทรีย์ ความรักธรรมชาติ การเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การเห็นคุณค่าของชีวิตสัตว์ การเห็นคุณค่าของเวลา การตรวจต่อเวลา การประหยัดและไม่ทิ้งของข้างบน เหล่านี้ แม้กระทั่งการเรียนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ควรปลูกฝังในระยะนี้ทั้งสิ้น การให้การศึกษา ชั้นประถมศึกษาจึงสำคัญที่สุด หากระดับที่สูงขึ้น ในทางตรงข้ามหากในระยะนี้มีจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องและทำได้สำเร็จจะง่ายแก่การศึกษาในระดับต่อไป ในประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่

ผ่านมา จนถึงปัจจุบันการศึกษาทุกระดับซึ่งรวมถึงประถมศึกษาไม่สามารถดึงดูดคนที่ดีที่สุดให้มาเป็นครูได้ เนื่องจากอาชีพครูมีเงินเดือนต่ำ คนที่เป็นครูหรือคนที่จะไปเรียนเป็นครูมักจะเป็นคนที่ยากจน หรือไม่สามารถเรียนอย่างอื่นได้ หรือไม่รู้จะเรียนอะไร (ท่านที่นั่งอยู่ในห้องนี้เป็น exception นะครับ) การแก้ไขปัญหาคุณภาพของคนจะต้องเริ่มด้วยการปรับปรุงการประถมศึกษาให้มีเป้าหมายที่แน่นอนและต่อเนื่อง มีหลักสูตรและวิธีการสอนที่ทำให้บรรลุเป้าหมายได้ และที่สำคัญที่สุดคือได้ครูที่ดีที่สุด ต้องหาวิธีให้คนดีเท่านั้นมาเป็นครูประถมศึกษาหรือครูระดับอื่นก็ตาม หากจะให้เงินเดือนครูประถมศึกษาสูงกว่าอาจารย์ระดับอื่น แม้แต่มหาวิทยาลัยก็เป็นการสมควรและถูกต้อง รัฐบาลจะต้องสร้างเงื่อนไขในการจ้างให้คนดีมีความสามารถแบ่งกันเข้ามาเป็นครูประถมศึกษา และควรเริ่มหาวิธีการทันที อาจต้องใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี จึงจะเริ่มปฏิบัติได้

ข้อต่อไป ได้พูดถึงโกรทัศน์ ซึ่งเป็นการศึกษาชนิดหนึ่ง แต่จะไม่พูดถึงในที่นี้ในระยะที่ผ่านมา failure ใน management ของประถมศึกษาเป็นสาเหตุที่ทำให้คุณภาพของเราไม่เป็นที่น่าพอใจ ผมได้มาพูดกันท่านกลางผู้ที่รู้ในเรื่องนี้ทั้งหลาย ผมเห็นว่าสิ่งที่เราควรหา นวัตกรรมในการศึกษา ก็คือว่า หา pattern ของ management ที่ดีต่อการศึกษา ทราบได้ที่เราไม่สามารถดึงคนที่ดีที่สุดให้มาเป็นครูได้ ผมว่าบังมี failure อุป แต่ในแต่ละมาแล้ว เรายังไม่ได้ทำอะไรมากนัก

เวลาที่ผิดพลาดว่า ๙๗ ปี ก็ค่อนข้างจะนานและสายเกินไป แต่ถ้าไม่เริ่มต้นก็ไม่มีวันถึงเป้าหมายได้

failure ในระดับต่างๆ เราเห็นเป็น failure ของ management ทั้งนั้น ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งผู้รับผิดชอบ ผู้กู้รู้สึกว่าเป็น failure เมื่อกัน เรายาจะมีความสำเร็จในระดับหนึ่งเท่านั้นเอง ตั้งแต่ตั้งมหาวิทยาลัยมา เราถูกทำให้การสอนเป็นหลักแล้ว management ตอนนั้นก็คือ สอนจุดมุ่งหมายที่มีแต่การสอนโดยใช้ระบบราชการเป็นวิธีบริหารหลักในการบริหารอุดมศึกษาของเรามีความสำเร็จในระดับหนึ่งเท่านั้นเอง ซึ่งผู้พูดเสมอๆ ว่า เป็นระดับที่ใช้เทคโนโลยีเป็นระดับที่รู้ว่าคนอื่นเข้าคิดอย่างไร ทำอย่างไร และเราถูก copy เข้ามาทำ เราเมื่อความสำเร็จถึงระดับนั้น เท่านั้น แต่ประเทศนี้จะเจริญก้าวหน้าต่อไปจากระดับนี้ไม่ได้ จะต้องเป็นระดับซึ่งเราคิดของเราเองสร้างเทคโนโลยีเอง ถ้าหากไม่เปลี่ยน management เราจะไม่สามารถไปถึงระดับนั้นได้อย่างแน่นอน เวลาที่ผ่านมาของรัฐบาลก็ต้องหรือของทบทวนที่ได้ออกไปคือพยายามให้มหาวิทยาลัยเป็นอิสระ โดยเฉพาะให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการ ผู้บังคับบัญชาดูว่าถ้าไม่ให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการจะก่อให้เกิดความไม่สงบในสังคม มหาวิทยาลัยในสมัย พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งทราบข่าวว่า ขณะนี้รัฐบาลได้เปิดโอกาสให้แล้ว เขาต้องอนันน์เหมือนจับเสืออยู่ในกรงแล้ว ปิดประตูไว้ เสือก็ต้องหาทางออก เดียวเนี้ย เปิดประตูกรงเสือไม่ยอมออก ผู้บังคับบัญชาดูว่า ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงนี้เป็นนวัตกรรมได้ที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้และถ้าไม่ใช่นายคนนี้* ก็คงไม่มีโอกาสอย่างที่ว่านี้

เป็นของแปลงที่ว่า เมื่อประมาณ ๓๐ ปีก่อนนั้น เราย้ายมาจะต่อสู้ให้ได้มาซึ่งความเป็นอิสระ หรือการออกจากระบบราชการที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลตอนนั้นรัฐบาลไม่ประสงค์ที่จะให้ออก มหาวิทยาลัยก็ไม่ได้ออก แล้วรัฐบาลต่อมาก็ไม่มีนโยบายให้ออก พร้อมๆ กันนั้นเราก็ประสบปัญหาในการบริหารในระบบราชการอยู่ตลอดเวลา บัดนี้รัฐบาลมองสิ่งนี้ให้มหาวิทยาลัยต่างๆ เลือกได้ว่าออกจากระบบราชการหรือไม่ หากมหาวิทยาลัยเลือกออกจากระบบราชการแล้ว ปัญหาต่างๆ ที่พูดกันตอนนี้แทบจะแก้ได้ทันทีในตัวมันเอง เช่น ปัญหามสองให้ปัญหามากยุ่งยากในการทำงาน เช่น จะทำหลักสูตร ตั้งคณะ ปัญหาเหล่านี้จะแก้ได้ด้วยการบริหารแบบใหม่ การออกไปจากระบบราชการ ปัญหามสองให้จะไม่มีเลยถ้าปัญหามสองให้เกิดจากการให้เงินเดือนต่ำ เพราะระบบนี้จะเป็นระบบที่ให้เงินเดือนได้เงิน แต่แปลงที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ลังเล ผู้ได้คุยกับผู้ร่วมประชุม เพื่อให้มีการปฏิรูปมหาวิทยาลัยในสมัย พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งทราบข่าวว่า ขณะนี้รัฐบาลได้เปิดโอกาสให้แล้ว เขายังต้องอนันน์เหมือนจับเสืออยู่ในกรงแล้ว ปิดประตูไว้ เสือก็ต้องหาทางออก เดียวเนี้ย เปิดประตูกรงเสือไม่ยอมออก ผู้บังคับบัญชาดูว่า ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงนี้เป็นนวัตกรรมที่ได้ที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้และถ้าไม่ใช่นายคนนี้*

ผู้บังคับบัญชาดูว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นนวัตกรรม

สำหรับเมืองไทย แม้ไม่ใช่ของโลก ผมคิดว่า เป็น break through อันหนึ่งของการอุดมศึกษา โดยเฉพาะ

ผมคิดว่าใน ๙๙ ปี ที่ผ่านมาของการ ครุศึกษาความสำเร็จมีมาก แต่ในหลาย อย่างต้องถือเป็น failure และ failure นี้ ผมคิดว่ามาจากการ management ถึงเวลาที่เราจะ ต้องหาระบบการบริหารที่จะดึงดูดคนดีเท่านั้น มาเป็นครู ถ้าหากเราไม่สามารถจะสร้างการ

บริหารที่จะดึงดูดคนดีให้มาเป็นครูได้แล้ว ผมคิดว่าอนาคตของชาติคงจะยังไม่ค่อยสว่างนัก เป็นหน้าที่ของท่านที่จะต้องคิดค้น management system ต่างๆ เหล่านี้เพื่อจะให้เราได้ ระบบการบริหารที่ดีที่สุด

ผมก็ขอถือโอกาสแสดงครุทัศนะด้วย และขอเปิดการประชุมวิชาการเรื่อง ๙๙ ปี การครุศึกษาในประเทศไทย ตามความเป็น สามัญและนวัตกรรม ณ ปัจจุบัน